

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/62/2023
Identifikačné číslo spisu:	3822200434
Dátum vydania rozhodnutia:	30.10.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Nora Halmová
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:3822200434.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Sociálnej poisťovni, Bratislava - mestská časť Staré Mesto, 29. augusta 8 a 10, , IČO: 30 807 484, vo veci pobočky Senica, Senica, Hollého 1219, proti žalovanej obchodnej spoločnosti Hornonitrianske bane Prievidza, a. s. v skratke HBP, a. s., Prievidza, Matice slovenskej 10, IČO: 36 005 622, zastúpenej BAJO LEGAL, s. r. o., Bratislava - mestská časť Staré Mesto, Landererova 8, IČO: 36 860 581, o zaplatenie 11.813,10 eura, vedenom na Okresnom súde Prievidza pod sp. zn. 8C/2/2022, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 3. augusta 2022 č. k. 5Co/58/2022-98, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 3. augusta 2022 č. k. 5Co/58/2022-98 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prievidza (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 28. apríla 2022 č. k. 8C/2/2022-61 zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu 11.813,10 eura a žalobcovi priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov v rozsahu 100 %. Svoje rozhodnutie odôvodnil ustanoveniami § 420 ods. 1, 2, 3 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka a § 238 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení a vecne tým, že právoplatným rozsudkom Okresného súdu Senica č. k. 3Cb/17/2015-66, ktoré zaväzuje tie isté subjekty v konaní bola s konečnou platnosťou vyriešená otázka, či žalovaný zodpovedá za škodu, ktorá vzniká žalobcovi postupným vyplácaním dávok dôchodkového poistenia pozostalej po zamestnancovi žalovaného, ktorý usmrtil iný jeho zamestnanec pri plnení jeho pracovných úloh. Účinky prejudiciality vylučujú, aby bol ten istý skutkový stav posúdený na základe odlišných ustanovení právneho poriadku tak, že výsledkom bude konštatovanie o neexistencii zodpovednosti žalovaného a neopodstatnenosti nároku žalobcovi na náhradu škody, ktoré v minulosti právoplatne posúdili opačne (viď. rozsudok KS Trnava 21Cob/105/2020). Nakoľko Okresný súd Prievidza je viazaný rozsudkom Okresného súdu Senica sp. zn. 3Cb/17/2015 ktorým vyslovil, že zamestnanec žalovaného usmrtil poškodeného, začo bol právoplatne odsúdený, spôsobil pri plnení pracovných úloh škodu, za ktorú žalovaný zodpovedá na základe § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Okresný súd Prievidza sa otázkou zavinenia žalovaného a nezodpovednosťou za škodu ďalej nezaoberal, pretože táto otázka už bola právoplatne vyriešená rozsudkom 3Cb/17/2015 Okresného súdu Senica. V

obdobnom konaní rozhodoval aj Krajský súd v Nitre pod sp. zn. 7Co/310/2017. Keďže v zmysle vyššie uvedeného rozhodnutia je zodpovednosť za škodu v danej veci daná, súd sa zaoberal iba výškou škody za žalované obdobie. Žalobca preukázal svoj nárok na náhradu škody, keď vyplatil vdove po O. K., pani T. K. dávky dôchodkového poistenia a to vdovský dôchodok za čas od 1. marca 2019 do 30. novembra 2021 spolu vo výške 11.813,10 eura. Výška škody spôsob jej výpočtu a ani to, že bola vynaložená, žalovaný nepoprel, v dôsledku čoho platí, že v súlade s § 151 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), že výška uplatneného nároku je nesporná. O nároku na náhradu trov konania bolo rozhodnuté podľa § 255 ods. 1 a úspešnému žalobcovi súd priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu jeho čistého úspechu 100 %. O výške trov konania súd rozhodne po právoplatnosti tohto rozsudku v zmysle § 262 ods. 2 CSP.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) rozsudkom z 3. augusta 2022 č. k. 5Co/58/2022-98 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanému. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3McdO/19/2008 vyplýva, že aj pri nároku Sociálnej poisťovne na náhradu poskytnutých dávok od tretích osôb, treba skúmať mieru zavinenia. Pre priznanie regresných nárokov Sociálnej poisťovne vyplývajúci z osobitného občianskoprávneho vzťahu je vždy rozhodujúci prvok zavinenia tretej osoby a to bez zreteľa nato, či v prípade tejto tretej osoby prichádzala v inom, napr. v pracovnoprávnom vzťahu do úvahy jej objektívna zodpovednosť (napr. zodpovednosť zamestnávateľa za škodu spôsobenú pracovným úrazom). Zavinenie ako subjektívna kategória je v prípade tohto občianskoprávneho zodpovednostného vzťahu neopomenuteľným predpokladom vzniku zodpovednosti. Keďže osobitné predpisy a to Zákon o sociálnej poisťovni, zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení otázku zavinenia neupravuje, treba vychádzať zo všeobecnej úpravy § 420 a § 441 Občianskeho zákonníka. Prichádza preto do úvahy napr. aj možnosť zbavenia sa zodpovednosti. Súd prvej inštancie v danej veci vychádzal predovšetkým z princípu prejudiciality, kedy na rovnakom skutkovom základe tu existujú dva predchádzajúce rozsudky, ktoré posúdili zodpovednosť žalovaného a tohto následne zaviazali k plneniu v prospech žalobcu. Nie je pravdou, že tu existujú dva rôzne rozsudky okresných súdov, nakoľko faktom je, že v poradí prvým rozsudkom Okresného súdu Senica, č. k. 3Cb/17/2015-66 v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom Krajského súdu v Trnave pod sp. zn. 21Cob/119/2016 bol žalovaný zaviazaný zaplatiť v prospech žalobcu (HNB Prievidza ako právny nástupca bani Čáry, a. s. so sídlom v Čáry v prospech Sociálnej poisťovne) sumu 4.076,86 eura vychádzajúc z rovnakého základu ako v tejto súdnej veci. Faktom je, že v prejednávanej veci sa oba súdy zaoberali aj otázkou zavinenia. Oba súdy v tomto rozsudku konštatovali, že v konaní bolo nepochybne preukázané a to najmä rozsudkom Okresného súdu Senica, zo dňa 24. januára 2013 č. k. 2T/147/2012-204, ktorým bol zamestnanec žalovaného uznaný za vinného z prečinu usmrtenia ďalšieho zamestnanca žalovaného. Zodpovednosť za vzniknutú škodu v tomto prípade treba posudzovať podľa § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka, kedy je škoda spôsobená právnickou osobou, keď bola spôsobená pri ich činnosti tými, ktorých na túto činnosť použili. Zodpovednosť žalovaného je teda v zmysle tohto ustanovenia zrejmalá, nakoľko škoda bola spôsobená jeho zamestnancom. Práve konaním jeho zamestnanca boli splnené základné predpoklady vzniku zodpovednosti za škodu ako porušenie právnej povinnosti, ktoré bolo konštatované jednak v odcudzujúcom rozsudku súdu, ale aj v odbornom posudku Obvodného banského úradu v Bratislave. Ďalej je to existencia škody a ďalším predpokladom je príčinná súvislosť medzi porušením právnej povinnosti a škodou, pričom z vykonaného dokazovania je zrejmé, že ak by zamestnanec neporušil právnej predpisy, neprišlo by k smrteľnému úrazu. Posledným predpokladom zodpovednosti za škodu je zavinenie. Z rozsudku Okresného súdu Senica, zo dňa 24. januára 2013 č. k. 2T/147/2012-204 vyplýva, že išlo o zavinenie z nebanlivosti pracovníka, ktorý pri svojej pracovnej činnosti spôsobil vznik škody. Keďže súd mal vo veci preukázané všetky predpoklady zodpovednosti za škodu dospel k záveru, že zodpovednosť žalovaného je daná § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Ďalším dokazovaním by bolo možné zistiť len prípadný podiel žalovaného na smrteľnom úraze, vzhľadom na niektoré porušenia právnym predpisom vytknuté žalovanému v odbornom posudku OBÚ v Bratislave. Žalovaný svoju obranu oprel o ustanovenie § 420 ods. 3 Občianskeho zákonníka, ktoré umožňuje zbaviť sa zodpovednosti za škodu. Na základe vyššie uvedených skutočností súd dospel k záveru, že žalovaný ohľadom svojich tvrdení neunesol dôkazné bremeno, z vykonaného dokazovania je preukázané, že škodu pri plnení pracovných úloh povinnosti

spôsobil zamestnanec žalovaného, za ktorého zodpovedá žalovaný v zmysle § 420 ods. 2. Exkulpácia žalovaného by bola možná napr., ak by zamestnanec žalovaného, ktorý škodu spôsobil vybočil z pracovnej činnosti, vtedy by za škodu zodpovedal priamo zamestnanec. Tiež v zmysle § 441 Občianskeho zákonníka by bola možná čiastočná, alebo úplná exkulpácia, ak by škoda bola spôsobená aj zavinením poškodeného, alebo výlučne zavinením poškodeného. Tieto skutočnosti však v konaní preukázané neboli. S týmto konštatovaním sa následne stotožnil aj odvolací súd v rámci potvrdzujúceho rozhodnutia. Pokiaľ žalovaný poukazuje na ďalší rozsudok Okresného súdu Senica, sp. zn. 6Cb/13/2018, aj samotný žalovaný pripúšťa, že odvolacím súdom bol tento zamietavý prvostupňový rozsudok zmenený tak, že žalovaný bol zaviazaný k zaplaceniu vzniknutej škody na rovnakom skutkovom základe, pričom odvolací súd sa zaoberal len otázkou prejudiciality. V tomto kontexte však odvolací súd poukazuje na odôvodnenie Krajského súdu v Trnave pod sp. zn. 21Cob/105/2020, kde z bodu 16. tohto odôvodnenia vyplýva, že hmotnoprávny vzťah medzi stranami sa vymedzuje vždy na základe skutkových okolností daného prípadu, kedy posudzovanému základu žalobcu uplatneného nároku súdom prvej inštancie bránila prekážka vyplývajúca z prejudiciálnych účinkov skorších rozhodnutí, ktorý už túto otázku vyriešili. Poukázal pritom na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 1Cdo/133/2009 ako aj rozhodnutie R 40/2013. V tomto kontexte preto odvolací súd v celom rozsahu poukázal na odôvodnenie rozhodnutia Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 21Cob/105/2020, ktoré sa otázkou prejudiciality dôsledne v prejednávanej veci zaoberali. S poukazom na vyššie uvedené, keďže osobitný predpis a to zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení otázku zavinenia v tomto zodpovednostnom vzťahu neupravuje, treba vychádzať zo všeobecnej právnej úpravy § 420 a § 441 Občianskeho zákonníka. Aj z tohto potom možno následne dovodiť, že zavinenie ako subjektívny faktor možno skúmať len u konkrétnej osoby škodcu, v tejto veci zamestnanca a nie u zamestnávateľa, ktorý zodpovedá za škodu spôsobenú tretej osobe zamestnancom pri vykonávaní činnosti v rámci svojich pracovnoprávných povinností. Preto bol v celom rozsahu správny postup súdu prvej inštancie, ktorý dospel k záveru, že žalobca riadne preukázal svoj nárok na náhradu škody voči žalovanému podľa § 238 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, keď vyplatil vdove po O. K., p. T. K. dávky dôchodkového poistenia a to vdovský dôchodok, spolu vo výške 11.813,10 eura za čas od 01.03.2019 do 30.11.2021. Výšku škody, spôsob jej výpočtu, ale ani to, či bola vynaložená, žalovaný výslovne nepoprel a preto súd prvej inštancie správne vychádzal z toho, že výška uplatneného nároku je nesporná. Vo zvyšku ako bolo vyššie uvedené odvolací súd v celom rozsahu poukazuje na vecne správne a vyčerpávajúce odôvodnenie súdu prvej inštancie, s ktorým sa v celom rozsahu stotožňuje. Odvolací súd záverom konštatoval, že súd prvej inštancie sa vysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami, jeho myšlienkový postup bol v odôvodnení dostatočne vysvetlený a to s poukazom na výsledky vykonaného dokazovania zistené a rozhodujúce skutočnosti a tiež s poukazom na súdom prvej inštancie prijaté závery, dospel k zhodnému právnomu záveru ako súd prvej inštancie, podľa ktorej je žaloba dôvodná. O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 256 ods. 1 CSP s tým, že v spore úspešnému žalobcovi bola priznaná plná náhrada trov odvolacieho konania voči žalovanému, ktorý úspech vo veci nemal.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu z 3. augusta 2022 č. k. 5Co/58/2022-98 podal v zákonom stanovenej lehote dovolanie žalovaný, vyvodzujúc jeho prípustnosť z ustanovení § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

4. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP žalovaný namietol, že závery odvolacieho súdu nemajú zákonnú oporu, pretože rozsudok OS Senica č. k. 3Cb/17/2015-66 je rozsudkom s výrokom na plnenie, ktorý iba v odôvodnení rieši aplikáciu ustanovení § 238 ods. 1 zákona o sociálnom poistení a § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. R 40/2013, ktoré však podľa názoru žalovaného na prejednávanú vec aplikovateľné nie je, keďže sa zaoberá viazanosťou súdu výrokom rozsudku iného súdu o hmotnoprávnom vzťahu strán konania. Rozsudkom Okresného súdu Senica č. k. 3Cb/17/2015-66 bolo rozhodnuté o nároku žalobcu na plnenie, ktorý je záväzný v tom zmysle, že žalovaný má zaplatiť žalobcovi určenú sumu. Žalovaný tvrdí, že to, že súd v predmetnom konaní (t. j. v konaní sp. zn. 3Cb/17/2015) posúdil otázku vzťahu ustanovení § 238 ods. 1 zákona o sociálnom poistení a § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka určitým spôsobom, nevylučuje, že súd v inom konaní medzi rovnakými

stranami túto otázku môže posúdiť inak. Žalovaný má za to, že záväzný je len výrok rozsudku, nie jeho odôvodnenie. Súd prvej inštancie preto nebol viazaný odôvodnením rozsudku iného súdu, resp. právnym posúdením otázky vzťahu ustanovení § 238 ods. 1 zákona o sociálnom poistení a § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka v konaní sp. zn. 3Cb/17/2015. Pozitívna stránka materiálnej záväznosti výroku súdneho rozhodnutia znejúceho na plnenie nevylučuje, že súd v inom konaní medzi rovnakými stranami môže obdobný nárok právne posúdiť inak. Odvolací súd v tomto smere podľa žalovaného pochybil, čo malo za následok, že sa nevysporiadal s podstatnou otázkou v konaní, a to práve aplikáciou a interpretáciou ustanovení § 238 ods. 1 zákona o sociálnom poistení a § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka na prejednávajúcu vec.

4.2. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP sa žalovaný v dovolaní venoval vzťahu ustanovení zákona o sociálnom poistení a Občianskeho zákonníka a formuloval právnu otázku v znení „Či sa na zodpovednosť za škodu podľa § 238 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, v prípade zavineného protiprávneho konania zamestnanca v rámci výkonu pracovnej činnosti, aplikuje § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka, a teda, či je potrebné skúmať protiprávne zavinené konanie na strane zamestnávateľa alebo na strane zamestnanca?“, súčasne riešil problematiku viazanosti súdu odôvodnením rozsudku iného súdu, vo vzťahu ku ktorej formuloval právnu otázku v znení „Či je súd pri rozhodovaní o žalobe na náhradu škody viazaný podľa § 228 ods. 1 CSP, príp. podľa § 193 CSP právnym posúdením otázky existencie nároku na náhradu škody voči žalovanému, uvedeným v odôvodnení iného rozsudku z konania medzi rovnakými stranami z rovnakého hmotnoprávneho vzťahu, ktorým bolo rozhodnuté o žalobe na plnenie, alebo či si súd o otázke existencie nároku na náhradu škody voči žalovanému, môže prijať aj iné závery?“

4.3. Na základe všetkých tvrdení v dovolaní žalovaný dovolaciemu súdu navrhol, aby dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu z 3. augusta 2022 č. k. 5Co/58/2022-98 zmenil tak, že rozsudok súdu prvej inštancie potvrdí a žalovanému prizná trovy konania v celom rozsahu, alternatívne, aby označený rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Ďalším podaním poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Obdo/49/2022 z 31.07.2023, ktorý má rovnaký skutkový základ, avšak jeho predmetom sú dávky sociálneho poistenia za iné obdobie, ktorý napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4.5. K dovolaniu žalovaného sa stručne vyjadril žalobca, v ktorom s dovolaním vyjadril nesúhlas, v plnej miere sa stotožňujúc s rozsudkom odvolacieho súdu a pridržiavajúc sa svojej doterajšej argumentácie a vyjadrení v konaní. Navrhol dovolanie žalovaného ako nedôvodné zamietnuť.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie je prípustné i dôvodné, a preto treba rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytykána v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

12. V posudzovanej veci žalovaný (ďalej tiež ako „dovolateľ“) v dovolaní argumentuje prípustnosťou dovolania podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

13. Pod porušenie práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP možno zahrnúť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (nielen na uvedenie „aspoň nejakých“ dôvodov, ale dostatočných argumentov reagujúcich na relevantné námietky odvolateľa zrozumiteľným a presvedčivým spôsobom, pričom k naplneniu tohto dovolacieho dôvodu nedochádza len úplnou absenciou odôvodnenia, ale aj jeho nedostatočnosťou alebo nezrozumiteľnosťou či svojvoľnosťou - vid' napr. II. ÚS 419/2021), právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Podľa § 420 písm. f) CSP je kľúčovým pre posúdenie prípustnosti dovolania v zmysle judikatúry ústavného súdu však iný pojem ako procesný postup, a to „právo na spravodlivý proces“ so všetkými jeho obsahovými atribútmi a garanciami v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a ústavného súdu. Všeobecné súdy teda pri výklade a aplikácii aj procesných právnych noriem musia uprednostniť vždy ten z rôznych do úvahy prichádzajúcich výkladov, ktorý je priaznivejší, ústretovejší a zabezpečujúci plnohodnotnejšiu realizáciu práv pre stranu sporu. Jednotlivec sa totiž obracia na súd s požiadavkou o poskytnutie súdnej ochrany jeho ohrozenému alebo porušenému právu s dôverou, že táto ochrana bude poskytnutá spravodlivo a v súlade s právnym poriadkom vrátane európskej úrovne štandardov ochrany ľudských práv (II. ÚS 419/2021). Pod pojmom „nesprávny procesný postup“, ktorý odôvodňuje prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP v zmysle vyššie uvedenej aktuálnej judikatúry ústavného súdu možno rozumieť faktickú činnosť alebo nečinnosť súdu, procedúru prejednanie veci (to, ako súd viedol spor), znemožňujúcu strane sporu plnohodnotnú realizáciu jej procesných oprávnení, mariacu možnosť jej aktívnej účasti na konaní, ale aj absenciu odôvodnenia súdneho rozhodnutia, jeho nedostatočnosť, nezrozumiteľnosť, nepresvedčivosť, či svojvoľnosť, nezabezpečujúcu všetky atribúty a garancie spravodlivej súdnej ochrany. Nemožno totiž oddeľovať procesný postup súdu a rozhodnutie,

ktoré je jeho sumárom a výsledkom, pretože celý faktický procesný postup súdu a naň nadväzujúci myšlienkový pochod hodnotenia skutkového stavu a jeho subsumovania pod relevantnú právnu normu je stelesnený v odôvodnení rozhodnutia súdu a práve cez odôvodnenie rozhodnutia musí byť preskúmateľný (pozri aj nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 120/2020 z 21. januára 2021, body 37. až 41.).

14. Z rozhodnutia súdu prvej inštancie vyplýva, že právoplatným rozsudkom Okresného súdu Senica, sp. zn. 3Cb/17/2015-66, ktorý zaväzuje tie isté subjekty v konaní, bola s konečnou platnosťou vyriešená otázka, či žalovaný zodpovedá za škodu, ktorá vzniká žalobcovi postupným vyplácaním dávok dôchodkového poistenia pozostalej po zamestnancovi žalovaného, ktorého usmrtil iný jeho zamestnanec pri plnení pracovných úloh. Účinky prejudiciality vylučujú, aby bol ten istý skutkový stav posúdený na základe odlišných ustanovení právneho poriadku tak, že výsledkom bude konštatovanie o neexistencii zodpovednosti žalovaného a neopodstatnenosti nároku žalobcu na náhradu škody, ktoré už súdy v minulosti právoplatne posúdili opačne (viď rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 21Cob/105/2020 zo dňa 25.03.2022). Nakoľko Okresný súd Prievidza je v danej veci viazaný rozsudkom Okresného súdu Senica, sp. zn. 3Cb/17/2015-66 zo dňa 19.11.2015, v ktorom súd vyslovil, že zamestnanec žalovaného usmrtil poškodeného, za čo bol právoplatne odsúdený, spôsobil pri plnení pracovných povinností škodu, za ktorú podľa názoru súdu žalovaný zodpovedá na základe § 420 ods. 2 OZ, Okresný súd Prievidza sa otázkou zavinenia žalovaného ani jeho zodpovednosťou za škodu nezaoberal, nakoľko táto otázka bola právoplatne v konaní vedenom pod sp. zn. 3Cb/17/2015 na Okresnom súde Senica vyriešená. Súd poukázal na vyriešenie predmetnej otázky aj v obdobnom konaní Krajského súdu v Nitre sp. zn. 7Co/310/2017. Keďže v zmysle vyššie uvedeného rozhodnutia je zodpovednosť žalovaného za škodu v danej veci daná, súd sa zaoberal iba výškou škody za žalované obdobie. Žalobca v konaní riadne preukázal svoj nárok na náhradu škody voči žalovanému podľa § 238 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, keď vyplatil vdove po O. K. p. T. K., dávky dôchodkového poistenia, a to vdovský dôchodok za obdobie od 01.03.2019 do 30.11.2021 spolu vo výške 11.813,10 eura. Výšku škody, spôsob jej výpočtu, ale ani to, že bola vynaložená, žalovaný výslovne nepoprel, v dôsledku čoho podľa § 151 ods. 2 CSP platí, že výška uplatneného nároku je nesporná, a preto ju nie je potrebné overovať dokazovaním. Na základe uvedených skutočností súd prvej inštancie žalobe vyhovel v plnom rozsahu. Krajský súd v Trenčíne rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil.

15. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.). Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

16. Ustanovenie § 387 ods. 2 CSP síce umožňuje odvolaciemu súdu, aby sa v potvrdzujúcom rozsudku, ktorým sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, obmedzil len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia doplnil ďalšie dôvody. Aj v takom prípade je však v zmysle § 387 ods. 3 veta druhá CSP povinný vysporiadať sa s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

17. Keď sa odvolací súd rozhodujúci o opravnom prostriedku odvolateľa nevysporiada s právne relevantnou argumentáciou odvolateľa adekvátne a preskúmateľne alebo nekonštatuje irelevantnosť jeho právnej argumentácie, poruší základne právo na súdnu ochranu garantovanú podľa čl. 46 ods. 1 ústavy

a právo na spravodlivý proces garantované podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (pozri napr. III. ÚS 402/08). Pokiaľ odvolací súd vôbec nepristúpi k vysporiadaniu sa s podstatnými argumentami odvolateľa, tieto bez primeraného vysvetlenia ignoruje a neaplikuje relevantnú právnu úpravu, porušuje tým právo odvolateľa na spravodlivý proces (por. II. ÚS 120/2020).

18. V súvislosti s vadou § 420 písm. f) CSP dovolateľ namieta nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu. Mal za to, že odvolací súd sa nevysporiadal s ním uvádzanými podstatnými odvolacími tvrdeniami, keď v odvolaní namieta, že súd prvej inštancie sa právnym posúdením nároku žalobcu ani argumentáciou žalovaného vôbec nezaoberal. Nesúhlasí so súdom prvej inštancie ktorý iba poukázal na existenciu právoplatného rozsudku Okresného súdu Senica sp. zn. 3Cb/17/2015 z 19.11.2015, ktorým súd zaviazal právneho predchodcu žalovaného, aby zaplatil žalobcovi určitú sumu. V predmetnom spore sa rozhodovalo o nároku žalobcu s rovnakým základom, avšak jednalo sa o výplatu dávok dôchodkového poistenia za iné obdobie. Súd prvej inštancie bez bližšieho odôvodnenia (so všeobecným odkazom na zásadu prejudiciality) uviedol, že je týmto rozsudkom Okresného súdu Senica viazaný a otázka zodpovednosti za škodu žalovaného bola v tomto rozsudku vyriešená s konečnou platnosťou. Otázku viazanosti súdu rozhodnutím iného súdu ako aj otázku existencie uplatneného nároku voči žalovanému, čo do jeho základu nevyriešil ani odvolací súd. Odvolací súd len poukázal vo svojom rozsudku na odôvodnenie rozhodnutia iného - Krajského súdu v Trnave sp. zn. 21Cob/105/2020 z 25. marca 2022, s ktorým sa stotožnil, ale vlastné odôvodnenie neuviedol. Dovolací súd vlastným šetrením zistil, že z predmetného rozhodnutia iného krajského súdu vyplýva, že hmotnoprávny vzťah medzi stranami sa vymedzuje na základe skutkových okolností daného prípadu, kedy posudzovanému základu žalobcom uplatneného nároku súdom prvej inštancie bránila prekážka vyplývajúca z prejudiciálnych účinkov skorších rozhodnutí, ktoré už túto otázku vyriešili. Predmetný rozsudok Krajského súdu v Trnave, na ktorý poukazoval odvolací súd vo svojom rozsudku, bol ale neskôr uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Obdo/49/2022 z 31. júla 2023 zrušený a vrátený na ďalšie konanie. Najvyšší súd v konaní sp. zn. 4Obdo/49/2022 v bode 35. a 36. uviedol: „Sumarizujúc vyššie uvedené skutočnosti, dovolateľ dôvodne namieta prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, preto dovolací súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Dovolací súd nezaujímal meritórny postoj k prvej dovolacej otázke vznesenej k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 CSP o nesprávnom právnom posúdení veci, nakoľko odvolací súd sa prejednávaným sporom z hľadiska vzťahu ustanovení § 238 ods. 1 zákona o sociálnom poistení a § 420 ods. 2 OZ nezaoberal vôbec, preto posudzovanie prvej právnej otázky formulovanej žalovaným by bolo zo strany dovolacieho súdu predčasné (keďže ju odvolací súd v napadnutom rozhodnutí vôbec neriešil), pričom jej vyriešenie bude kľúčové pre posúdenie správnosti právneho posúdenia veci súdom prvej inštancie, avšak po tom ako bude prioritne vyriešená odpoveď na otázku prejudiciálnej záväznosti riešenia právneho vzťahu v rozhodnutí iného súdu a v inej veci. Pokiaľ ide o druhú dovolaciu otázku, ktorá bola kľúčovou pre rozhodnutie odvolacieho súdu (otázka záväznosti právoplatného súdneho rozhodnutia v nej právnej veci týkajúcej sa však tohto istého právneho vzťahu a obdobného nároku - právoplatný rozsudok Okresného súdu Senica č. k. 3Cb/17/2015-66 zo dňa 19.11.2015). Odvolací súd po vyhodnotení, či uvedená námietka bola v odvolacom konaní vznesená, prípadne, ak odvolací súd bude aplikovať príslušné ustanovenie CSP týkajúce sa tejto otázky, ktoré nebolo v konaní do odvolacieho konania použité, bude musieť vysporiadať sa s argumentáciou oboch strán k tejto otázke (stanovisko k nej žalovaný predostrel aj v podanom dovolaní), prípadne dať stranám osobitne možnosť v rámci odvolacieho konania predložiť súdu svoju argumentáciu k tejto otázke, resp. k aplikácii predmetného inštitútu prejudiciálnej záväznosti a riadne sa s ňou v novom rozhodnutí vysporiadať (pričom ich stanoviská treba zaslať na vedomie druhej sporovej strane). Vrátením veci odvolaciemu súdu sa teda vytvára procesný priestor na ochranu a naplnenie namietaných práv dovolateľa (žalovaného) v rámci ďalšieho konania pred odvolacím súdom, rovnako tak žalobcu ako protistrany s tým, že budú mať možnosť k tejto otázke sa vyjadriť - zaujať stanovisko. Následne povinnosťou odvolacieho súdu bude v náležitom a zrozumiteľnom odôvodnení svojho nového rozhodnutia dôsledne sa vysporiadať so všetkými relevantnými tvrdeniami a námietkami strán sporu. 36. Vzhľadom k tomu, že vec bude odvolacím súdom opätovne prejednaná, najvyšší súd považuje za potrebné záverom (vo všeobecnosti k druhej položenej dovolacej otázke) skonštatovať, že výrok súdneho rozhodnutia je jedinou časťou rozsudku, ktorá nadobúda právoplatnosť. Prejudiciálny účinok

právoplatnosti skoršieho rozsudku v novom (ďalšom) občianskom súdnom (civilnom sporovom) konaní s neidentickým predmetom konania (inak by tu bola prekážka rei iudicatae) je pre súd záväzný, ak právoplatným rozsudkom už bolo o danej otázke rozhodnuté. Aby však takéto posúdenie bolo záväzné, otázka, ktorá je predbežnou otázkou v inom súdnom konaní, musela byť v predchádzajúcom súdnom konaní právoplatne skončenom, priamym predmetom sporu a musela byť posúdená vo výroku rozsudku. Právne posúdenie predbežnej otázky v odôvodnení rozhodnutia nemôže predurčovať hmotnoprávny stav pre rozhodnutie, ktoré ešte súdom nebolo vydané. Súd je teda viazaný iba výrokom rozsudku, nie jeho odôvodnením. Pre súd je tak záväzné posúdenie predbežnej otázky uskutočnené v inom konaní medzi totožnými účastníkmi, ak ide o otázku riešenú vo výroku rozhodnutia, t. j. otázku, ktorá bola predmetom konania, pričom riešenie ostatných otázok, s ktorými sa súd musel v odôvodnení svojho rozhodnutia vysporiadať, nie je pre súd v inej veci záväzné (porovnaj rozsudky Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 26Cdo/2804/2012 z 12. júna 2014 a sp. zn. 32Cdo/4004/2014 z 3. decembra 2013). Pokiaľ ide o iný (nie ten istý) nárok (predmet konania), zásadne platí, že ak v skončenom konaní účastníkov (sporových strán) došlo právoplatným súdnym rozsudkom k vyriešeniu hmotnoprávneho vzťahu, z ktorého sa aj tento (nový) nárok (neidentický s predmetom skončeného konania) odvodzuje, súd v tomto ďalšom (novom) občianskom súdnom konaní pri zodpovedaní predbežnej otázky (ktorá právoplatným súdnym výrokom sa už vyriešila ako vec sama), je týmto vyriešením viazaný. Súd preto v takom prípade nesmie vychádzať z iného záveru ohľadom existencie, resp. neexistencie uloženej povinnosti medzi tými istými účastníkmi, než ako o tomto ich právnom vzťahu už bolo právoplatne rozhodnuté (porovnaj aj rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/44/2010 z 31. januára 2012). Ústavný súd vo svojom náleze z 20. januára 2010 sp. zn. II. ÚS 349/2009 konštatoval, že vzhľadom na zásadu prejudiciality vyplývajúcu z § 135 ods. 2 OSP, ako aj na zásadu viazanosti súdu právoplatnými rozhodnutiami vydanými v inom konaní podľa § 159 ods. 2 OSP, konajúci všeobecný súd nemá možnosť výberu v otázke, či bude rešpektovať právoplatné rozhodnutie vydané v inom konaní, ktoré rieši otázku javiacu sa prejudiciálnou v súvislosti s riešením daného prípadu. Pokiaľ pri riešení prejudiciálnej otázky zaujme odlišné stanovisko, je takýto jeho postup, resp. z neho vyplývajúci záver arbitrárny pre jednoznačný rozpor so zákonom (viac k tomu pozri rozsudok NS SR sp. zn. 3Cdo/115/2016 z 28. júna 2017). Treba však podotknúť, že pokiaľ je určitá otázka riešená (v rámci dôvodov rozhodnutia) v inom, skoršom, právoplatnom súdnom rozhodnutí, mala by byť v záujme právnej istoty a predvídateľnosti súdnych rozhodnutí, aj v následnom rozhodnutí riešená rovnako. Súd sa s predchádzajúcim riešením konkrétnej právnej otázky vysloveným v odôvodnení iného súdneho rozhodnutia v obdobnej veci však obligatórne nemusí stotožniť, ale v prípade, že sa súd s jej riešením v inom súdnom rozhodnutí nestotožňuje (ako sa to stalo aj v tomto prípade pri rozsudku súdu prvej inštancie), musí v záujme právnej istoty a zrozumiteľnosti súdnych rozhodnutí, svoje odlišné riešenie danej otázky podrobne zdôvodniť“.

19. Vzhľadom k tomu, že odvolací súd v preskúmvanej veci vo svojom odôvodnení odkazuje na závery iného a to Krajského súdu v Trnave 21Cob/105/2020, ktoré bolo uznesením Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Obdo/49/2022 zrušené a vrátené na ďalšie konanie, a vlastné odôvodnenie uviedol iba v minimálnom rozsahu, dovolateľ bol nútený uviesť svoju argumentáciu najmä k záverom rozhodnutia Krajského súdu v Trnave vo veci sp. zn. 21Cob/105/2020, čo ale nemôže byť predmetom dovolacieho konania v súdnej veci.

20. Na základe uvedeného dovolací súd je názoru, že odvolací súd neposkytol dovolateľovi náležitú a zrozumiteľnú odpoveď na jeho podstatné tvrdenie uvedené v odvolaní ohľadom viazanosti súdu rozhodnutím iného súdu ako aj otázku existencie uplatneného nároku voči žalovanému. Odôvodnenie rozhodnutia dovolacieho súdu nebolo dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie dovolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 393 ods. 2 CSP, je nepreskúmateľné. Takéto rozhodnutie súdu odníma strane sporu možnosť uskutočňovať procesné práva a v konečnom dôsledku porušuje jej právo na spravodlivý súdny proces (čo zakladá vadu konania podľa § 431 ods. 1 CSP v spojení s § 420 písm. f) CSP), pretože jej upiera možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci opravných prostriedkov; tak ako tomu bolo v prejednávanej veci.

21. Vzhľadom na zistenie, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f) CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

22. Ak v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti znemožňujúcej strane realizáciu jej procesných oprávnení, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší bez toho, aby sa zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (2Cdo/5/2018, 3Cdo/146/2018, 4Cdo/69/2021, 8Cdo/70/2017). Dovolací súd preto ani v tomto prípade neposudzoval dovolanie z hľadiska ďalších vyslovených námietok a opodstatnenosti argumentácie v spojitosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

23. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

24. Podľa § 455 CSP, v ďalšom konaní je odvolací súd viazaný právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení.

25. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.